

Előfizetési ár:

Egész évre 8 frt = 16 kor.
Félévre 4 frt = 8 kor.
Negyedévre 2 frt = 4 kor.

Községeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:

Egész évre 6 frt = 12 kor.
Fél évre 3 frt = 6 kor.

Egyes szám kapható:

a kiadóhivatalban, a főfőszerkesztőnél, Kőszl János, Hochrein J. és fia i. üzletében.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU LAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal (lyceum könyvnyomda), hol mindenkor a legjutányosabb árak szabotnak. Minden beiktatott hirdetés után 50 kr = 60 fillér bélyegdíj fizetendő.

Nyilttér 1 sor 1 ft 2 korona

Kéziratok

a szerkesztőségbe (lyceum könyvnyomda) küldendők.

Megjelenik hetenké, kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: lyceumi könyvnyomda.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A pécsi főgymnasium kérdésehez.

Az igazgató levele.

Ft. Inezedy Dénes úr, a pécsi főgymnasium igazgatója, a következő levelet intézte lapunk szerkesztőjéhez: Tekintetes Szerkesztő úr!

Engedje meg, hogy becses lapjának ez évi szept. 6. számában „Közéiskolánk misériái“ cz. alatt megjelent vezércikkre ugyanezen helyen néhány tárgyilagos, felvilágosító és helyreigazító megjegyzést tessek. Ha tisztán személyen ellen volna intézve a támadás, hallgatnék; mert, ha igaz van, köszönettel veszem és okuk rajta, ha nincs, egyszerűen ignoralom. De a támadás rendünk és tanítványaink, illetőleg ezek vezetői ellen van intézve azon célzattal, hogy azok hitelt, eddigi jó hírnevét, az irántok való bizalmat megrombítsa. Ezért nem hallgathatók, mert ha nem is lesz e támadásnak komoly hatása, hallgatásunk által azok lelkében, kik a cikket olvasták, némi homály maradhatna az igazságon. Ezt pedig megengednem nem lehet, de a t. szerkesztő úrnak sem, a ki lapjával a közönség igazságos érdekeit akarja szolgálni.

Nevezett közlemény támadásai kö-

zül kettő emelkedik ki, mint olyan, mely köré a többi csoportosul, s a mely szóra érdemes.

Egyik az, hogy a ciszterci rend szűkkeblősége, itteni tagjainak lanyhasága s a más vallásfelekezetek iránti elfogultsága az oka annak, hogy a parallel osztályok mindeddig fel nem állítottak.

Tény, hogy „közéiskolánk az első osztályra jelentkezőket befogadni képtelenek“ (az idén is 21-et nem vehettem fel a nyilvános tanulók közé); tény, hogy „a szülőknek joguk van azzá nevelni gyermekeiket, a mivé ők akadják“; tény, hogy városunk erkölcsi és anyagi érdekei nagyban sértenek ezáltal, s hogy e bajon minden áron segíteni kell. De hogy e misériának fő oka rendünk s annak pécsi tagjai volna, merőben téves állítás Pécsről, Egerből, Fehérvárról a rendi kormányhoz érkező hű és részletes igazgatói jelentések alapján évek óta foglalkozik rendünk a parallel osztályok felállításának ügyével; de e kérdést magában és önmagából meg nem oldhatja. A bajai főgymnasium átvétele, a budapesti tanárképző feállítás és fenntartása, többi gimnáziumaink folyton fokozódó igényeinek kielégítése, a bajai gimnáziumi épületek újjáalakítása, melyhez a rend 20 ezer forinttal

járult stb. stb. már is alig elviselhető terheket rakott a rend vállaira. Hozzá még az egységes középiskola megvalósulása előtt állunk, mely 4 gimnáziumunkat a tantermek és tantervek számát tekintve még két, 8 osztályu intézettel szaporítja. Nagyon figyelemre méltó ez esetőség azon okból is, mert az egységes középiskola megszűntetvén a gimnázium és reáliskola közti különbséget, a tanulók arányosabb szétosztódását fogja eredményezni. Mindezek ellenében rendünk nemcsak nem zárkozik el e kérdés elől a „nem akarom“ sáncai közé, hanem — amint azt legutóbbi gyűlésében is kimondotta — megoldását óhajtja s megvalósításában segédkezet nyújtani hajlandó. De ez korán sem kötelessége. A kötelesség e dologban a várost, a kormányt, a megyét terheli; rendünk közreműködése tisztán csak folytatása lenne azon önkényt adott áldozatoknak, melyeket a hazának, az egyháznak, a vallás-erkölcsi nevelésnek, az igazi kulturának eddig is oly szívesen hozott s erejéhez mérten hozni ezután is kész.

Ez a tényállás és az igazság.

A cikkiró szerint „a második, megdöbbentő jelenség az, hogy a gimnázium felsőbb osztályaiba beiratkozók

A PÉCS TÁRCÁJA.

Szigetvári utóhangok.

— A „Pécs“ eredeti tárcája. —

A szigetvári emlékünnepről megemlékeztünk már lapunkban.

Ez alkalommal arra visszatérve, e hazafias ünnep egyik legkimagaslóbb momentumával akarunk foglalkozni, a Duchon Odón ügyved által tartott emlékbeszéd, mely egész terjedelmében a következőleg hangzik:

Tisztelt Polgártársak!

1566. szeptember 7-ike Zrinyi, Sziget s vele Magyarország egy része pusztulása elfordulója előestéjén e szegény város falai között a kegyelet mécssei ismételve kigyúltak, mi megújulólag áhtuk körül szerény emlékedet hazam nagyfia, nemzetem megdicsőült martirja, hogy a lobogni soha meg nem szűnő nemzeti elismerés tüzenél gyujtsuk meg a hazaszeretet világító szövetekét, hogy ennek fényénél ez elforduló napon példát adó enfelelőzősodből merítsünk erőt, ha hazánk tőlünk

áldozatot követel, s hogy megmutassuk, miként a hőskor kora bar reg elmúlt, emléked a munka-szavad polgarainak szívet teljesen betölti, oly annyira, hogy a hazaszeretet szent tüzeben felmagasztalt neved és dicsőségedet gyermekeink is szent örökség gyanant bírandják.

Zrinyink és hős daliáid, mert ti rólatok szólok, kik a var falai alatt leheltétek ki halhatatlan lelketek, a százasoros telerő fegyverei által megcsontított vitéz testetek jelteienül poradt el, az emberiség felmagasztaltatásának jelkepe a kereszt nem hirdeti, hogy porhüvelyetek hol pihen, nincs biztos hely, hol forró imára külsőt kezekkel felettetek hazafias halálmat rebeghetnének s szívünket megkönynyebbíthetnének.

2000 bátor magyar teteme 3000 ellenével forrt egybe, s temetőtök, e nagy határ, melynek minden tenyernyi földjét hősí veretek tette termékenyenne, s hamvaitokat nem a halás utódoók hervadtan babékoszoruja takarja, hanem az asó és eke vasa zavarja hősí álmaiban.

Azért honi, ha itt eszotokra lelsz, kegyelettel takarítsd el azt, s borulj forró imára felette, mert nem tudhatod, hogy nem-e a hősök leghősebbikének földi ma-

radványai azok, kinek hira és dicsősége sólyom szárnyakon járta be a világot, s vitta magának ennek történetében a legdicsőbb nevet, a halhatatlanság nevet.

Gyász lapjai azok történetünknek, mely ezen korról emlékezik. Az Izlam hatalma tetőpontján, hazánk ketharmadának birtokában, követ-kövon nem hagyott, vesztjósló baglyok sivitottak a lakatlan kormos falak között, hol előbb a béke és megelegedés honolt, a barlangok odúi s a moecarak ingoványai szolgálták rejtek és meneked helyül az üldözötteknek, kiknek szívet a kétségbeeszt jelen, s a reménytelen jövő kilatásai törték meg. Egy maroknyi nép volt az, mely századokon át mellevel fogta tel a csapást mit az Izlam tanai által fanatizált százasoros erő reá mért.

Két felkent királyi nemzetünknek, s hazánk legjobbjai a csatamezőn hulltak el, a nép százezrei rabláncra fűzve kényszerítve hagytak el e hont s addig nyugati szomszedeink a béke áldását nyugodtan élvezve kulturájukat előbbre vihették.

Nem esoda tehát, hogy az onbizalmát vesztett nép annyi megpróbáltatás és a gyászos emlékü mohási vez után, nemzeti fejedelem helyett idegen uralkodó után nezett attól remélve a haza, a nemzet felszabadítását.

száma egyre csökken. „mert onnan tervszerűleg kiűzetnek. kénytelenítették így más városok gimnáziumába átlépni. A csökkenés 1888-tól kezdődik és 6 év alatt a tanulók számamintegy 30%-kal apadt. úgy, hogy „3-4 év múlva alig fog a jelen rendszer folytatása mellett a felső osztályoknak szüksége fennforogni.“ Sulyos vád, ha magán nem viselné a képtelenség bélyegét. Hiszen ha ez igaz volna, akkor mi Saturnuson is túlnénénk, ki saját gyermekeit falta fel; örültek vagy lelketlen önzők volnánk, kik düböngésükben vagy a gond- és munkától való irtózatokban kiirtják családjukat. Mert — akármit hisz a cikk írója rólunk — a mi családunk a tanulóifjúság, a mi büszkeségünk intézetünk felvirágozása, a mi életecélnk a gondjainkra bízott tanulók boldogítása.

De hát áll-e ezen sulyos vád alapja, csakugyan csökken-e a felsőbb osztályokba beiratkozók száma?

1887/8-ban a 4 felső oszt. volt	178 tanuló.
1888/9-ben 4 „ „	163 15.
1889/90-ben 4 „ „	166+03.
1890/91-ben 4 „ „	167+01.
1891/92-ben 4 „ „	151 16.
1892/93-ban 4 „ „	154+03.

Tehát a különbözet 6 év alatt 24, vagyis átlag egy évre esik 4, a mi 2-45%-ot tesz; a két szülő évét véve, a különbözet 24 és a százalék 13-5. Hol itt a rohamos, 30%-os csökkenés? Hiszen a legerősebb (16) csökkenés is csak 8-9%-ot ad. Még ha a csökkenés folytonos volna, vagyis a különbözet mindig —! De csak 2 évben az, a többinél —! Ily határok közti ingadozás egészen természetes s „megdöbbenő“ hanyatlást csak az lát benne, ki mindenképen meg akar döbbsenni. Sőt ha közelebből vizsgáljuk a dolgot, tulajdonképp határozott növekvést találunk.

Azon tanulók, kik 1887/88-ban a

4 felső osztályba jártak, mind oly első osztályból kerültek fel, melybe korlátlan számmal vehettünk fel tanulókat, míg a többi éveken mindinkább fogyott az ily osztályok száma és 1893/94-ben már mind korlátolt számú első osztály szolgáltatta a felső 4 osztály növendékeit.

Ugyanis az 1887/88. iskolai évben a VIII. oszt. volt	46, ezek I.-ben	91 voltak,
VII. „ „	35, „ „	102 „
VI. „ „	39, „ „	73 „
V. „ „	58, „ „	100 „

míg az 1893/94. isk. évben a

VIII. o.-ban van	21, kik I.-ben	64 voltak,
VII. „ „	39, „ „	62 „
VI. „ „	42, „ „	61 „
V. „ „	51, „ „	60 „

1887/8-ban tehát 48-63%, 1893-94-ben pedig 61-94% jutott fel a felső osztályokba. Hát nem növekvést mutat e két szám összehasonlítása? Azt már csak mindenki belátja, hogy nagyobb számú első osztályból rendes körülmények között többen kerülhetnek a felsőbb osztályokba! Az 1887/88-ik Értesítő szerint 366 első osztályból 178 ment a felső osztályokba; ez alapon 247 első osztályból 120-nak kellett volna felmennie, és felment 33-mal többen.

Különbözik is a tanulók számának ingadozását, sőt néha több évig tartó folytonos csökkenését sok mindenféle körülmény idézheti elő. Így ha a környéken új gimnáziumok alakulnak vagy az algimnáziumok főgimnáziumokká lesznek; vagy ha az áramlat a reálsiskolák, vagy ellenkezésképpen a gimnáziumok felé tereli a figyelmet. P. o. Pécsen mikor a főreálsiskola felállították, a gimnázium I. osztályában (1871/2-ben) 50-re esett a jelentkezők száma; de az áramlat változott s 1873-ban már 80, később 114-re ugrott fel az I. osztályiak száma.

Úgy látszik, a cikkíró maga is

belátta, hogy azon állítása, miszerint 1887—1892-ig a felső osztályiak száma 30%-kal fogyott, kissé elhamarkodott volt; sőt bepillantván utólagosan az évi jelentésekbe, azt is észrevette, hogy a fogyás nem folytonos. A „Pécs“ szept. 8-iki száma u. i. most már hiteles adatokra támaszkodva, más alapon igyekszik kimutatni a „folytonos“ csökkenést, következőleg a „küldözést“ Ugyanis az érettségét tett tanulók számát hasonlítja össze az V. osztályiak számával. Természetes, hogy minden évben bebizonyítható a deficit! de ez így volt és így lesz is mindig, minden intézetnél, kivéve — ha volnának — azokat, a hová minden „üldözött“ (?) „menekül.“ Az V. osztály már eléggé próbára teszi a gyengébb tehetségeket, vagy azokat, kik szülői kényszer folytán, kedvetlenül folytatják tanulmányaikat; a VI. osztályból többen a gazdasági, jegyzői, gyógyszerészi stb. pályára mennek; így a mostani VIII. osztály elmaradt tanulói közül tudjuk ezt, s a mostani VII.-ből a múlt év végén 6-7 szintén gyakorlati pályára lépett. 2-t családi körülmények vitték más tanintézetbe s csak 1—2 volt „kénytelen“ (?) enyhébbnek gondolt éghajlat alá „menekülni.“

Ugyancsak a septe. 8. számában akajja a „Pécs“ azt bebizonyítani, hogy az érettségét tett tanulók száma fokonyként süllyed, s felemlíti, hogy 1887/8-ban 59 tanuló tett, s a jelenlegi iskolai évben csak 21 (szerinte 19) fog érettségét tenni, tehát a különbözet 6 év alatt 30. De nem szabad feledni, hogy 87/88-ban és 1888/89-ben is Pécs még a tankerületi főigazgatóság székhelye volt, hová septe. és dec. hóban az egész tankerületből összejöttek a javító és pótló vizsgálatra utasítottak, kik a jelzett évben is csak 17-en voltak. Azt is meg kell gondolnunk, hogy egy osztály olyan, mint valami élő

Csak hogy a remény e derengő első sugarát legelsőben is Zrínyi esete törte meg, kit 2000-ed magával veszni hagyott a szomszédjében táborozott 80.000-nyi császári sereg.

igen!

De neki pusztulnia kellett, mert szeretete hazáját.

Pusztulnia kellett, mert hazája magyar volt.

Pusztulnia kellett, mert hadvezéri neve és dicsősége a császári seregek vezéreinek nevét elhomályosította.

Pusztulnia kellett, hogy a nyugati szövetség nélkülözhetetlenné váljék.

Az ember el is pusztult, de hősi hírnevét s dicsőségét a miénk, e nemzet marad elvitáztatlanul és örökre, s felmagasztalt alakokat a gloria dicsőszorujával foglalja szívébe sokat szenvedett nemzeted.

Jeltelenül porladó hamvaid volt a mag, melyből a magyar függetlenség fája kikelt, — mely magnak egy részét az idők vihara legelsőbb Erdély bérci közé vevé, hol nemzeti fejedelmek ápolták a bércen innen maradt megfoglyatkozott őseinkben a nemzeti függetlenség érzetét.

Majd a Kárpátok fogták fel azt, hol Rákóczi, dicső, vérbeli utódod hordozta

nagy dicsőséggel a szabadság felkent zászlaját.

S nem is bátorságunkon mult arulás volt az, mely a rettegett kurucok kezéből a fegyvert az ellenség kezébe jatsza át, és utolsó nemzeti fejedelmünket, Rákóczinkat hű magyarjaival a Rodostói számkivetésbe vevé.

De nem fojtá vérebe a szabadság érzetét az eperjesi vértörvényszék, a Basták és Karaffák hóhérai, nem az idegen zsoldos had, sem az ezek nyomában mint szabad zsákmányra hazánkba bevándorolt idegenek raja.

Poraidból, melyet három század vihara szerte e hazában elplántált, langyelvű apostolunk megnyilatkozására e század közepén a múltvilág simpathiái közt egyszerre hajtott ki a szabadság fája, csak hogy mielőtt ez mélyebb gyökereket eresztett volna, vérebe tagyaszta az emberi s népjogokat labbal taposó északi kolossus.

Az ifju hajtás letörtött, a börtönök megteltek. A bakó megkezdte véres munkáját, s egy a nemzet szívéből fakadó jajszó remegtette meg a levegőt a nemzet megtörtött.

Igen, megtörtött.

Megtörtött, de nem halt meg. Új életre ébredett. S a magyar szabadság Golgotáján felállított emlékoszlop hirdeti életben létét. S a mult nyáron a budai királyi lak közelében a névtelen hősök számára felállított emlék oszlop hirdeti teletmadását.

Csak hogy az ezen emlékoszlopon a magyar tricolorral dicsőségesen lobogtató honvéd sebesült, kiömlő nemes vére lankasztja erejét, s ezzel testesíti meg e század, a magyar szabadság legnagyobb alakja, nemzeti mártírunk, Kossuth Lajosnak a jelen állapotok elleni élő tiltakozását.

Ébredj hát nemzetem, építsd fel mielőbb a szabadság templomának csonka tornyát, s lelkesítsen e magasztos munkában ama tudat, hogy tied lesz a legszebb babér, hálás nemzeted kegyelete.

S most ti anyák! Ti magyar nők, ti hozzátok fordulok! kiknek a munka századában gyermekeitek nevelése körül oly magasztos feladat várakozik! Az istenség imádasával egyidejűleg csepegtessétek gyermekeitek szívébe a honszeretet érzetét!

Szoktassátok takarékoság és munkára a gyenge kezeiket.

Tanítsátok meg magzataitokat arra, hogy manap a gőz és villanyosság korá-

szervezet; van gyengébb és erősebb. Ha tanfériu volna a cikk írója, tapasztalásból tudná ezt: ha pedig az igazságot keresné, óvakodnék a két szélsőségből formálni meg az általános igazságot és csak azért, hogy még jobban elhitesse az óriási csökkenést, a kispapokat nem venné ki többiek közül! Mintha ezeknek túlnyomó része nem volna a mi nevelésünk! Igaz, hogy ezekből csak elvétve marad el egy-kettő; de ennek egyszerű oka van: ők már választottak pályát s rendszeren az osztály jobb tanulói közé tartozván, meg bírnak küzdeni a felsőbb osztályok tananyagának nehezégeivel.

A kiüldözés mellett még az szólna legharagosabban, ha kimutatható volna, hogy szokatlan nagy a két vagy több tárgyól bukottak száma. Nézzük itt is a számokat.

1887/8-ban a 4 felső osztályban több tárgyból bukott 11=6.2%, 88/89-ben 7=4.3%, 89/90-ben 15=9.1%, 90/91-ben 12=7.2%, 91/92-ben 2=1.3%, 92/93-ban 7=4.5%.

Egy tekintet e számokra meggyőzhet mindenkit, hogy intézetünkben „kiüldözési mania” nem létezik; sőt, ha épen az utóbbi években tartott érettségi vizsgálatok kedvező eredménye azt nem mutatná, hogy az előző osztályokban kellő mérték alá vétettek a tanulók, azt lehetne következtetni, hogy az elbírálás enyhe volt.

Az bizonyos, hogy nálunk is buknak: ajánlatik is egy-két szülőnek, hogy tehetésgélen vagy hanyag gyermekét más pályára vigye; az is igaz, hogy mellékleteinkből érdemtelenné nem adunk elégséges osztályzatot.

Értjük és természetesnek találjuk, hogy ez fáj az illető szülőnek; tudjuk hogy az elfogottabbak, idégesebbek ellenségeinkké lesznek, szivtelenségről s arról vádolnak, hogy nem nevelünk stb. stb. (mint a cikkirő is teszi). De épen akkor „törpülne gimnáziumunk a legszűkebb korlátok közé szorított oly intézette, melyet csak végszükségből

ban, nem anyira a hősi bátorság, mint inkább a munka, az ebbeni kitartás, a teremő erő, önmegtartózkodás és takarékoság az, mi az egyesnek, mi a családnak, mi a társadalom és nemzetnek fennállását és felvirágzását biztosítja.

Mely nemes hivatásoknak ha megfelelték, úgy a hírneveiket is, mint a város hősi erényekben gazdag hajdani urnője Zrínyi Ilonának nevét arany betűkkel jegyzi a történet lapjaira.

S most az est ünnepélyes esendjében az úr színe előtt, a csillagok milliárdjai világánál ama imaszóval zárom beszédemet:

Aluja meg a magyarok istene e hazát; ejen kii thatatlanul sziveinkben nemzeti hősink emléke,

s vajha küldene el mielőbb a mindenható nemzetünk Messiasát, hogy e szép hazát, ezredeves küzdelem után végre egygyé, magyarrá, s teljesen függetlenné tegye.

Eljen a haza!

Eljen Szigetvár és vidéke kegyeletel lakói!

keresnek fel,“ akkor „töreknének teljes hitelvesztésre,“ ha boldog-boldogtalant áteresztenénk, vagy csak a szegény fiukkal szemben alkalmaznánk igaz mértéket.

Tanítványaink szeretete, bizalma a mi nevelési eszközünk és jutalmunk; azt felkelteni, megszárdítani törekvésünk, s bár mint állítja is cikkirő az ellenkezőt, e tekintetben — Istennek hála — panaszra nincs okunk. Kivétel persze mindig akad, de a mint egy fecske nem csinál nyarat, úgy egy bagoly nem csinál északát.

A cikkirő tanácsai szépek és helyesek, de nem voltak előttünk ismeretlenek, mert épen ezek követése és gyakorlása az igazságossággal és ifjúságunk iránti szeretetünkkel karöltve eredményezték, hogy a kép, melyet a cikkirő tanítványaink állapotáról oly sötét színekkel festett, h a m i s; hogy megnyugvással, de nem télen nyugalommal, mert haladni akarunk, tekintünk a jövőbe, bízva Isten segítségében, a szülők és működésünket megítélni hivatottak támogatásában és öntudatunknak, törekvéseinknek tisztaságában.

Pécsét, 1893. szept. 12-én.

Inczydy Dénés.

A pápa enciklikája a magyar püspöki karhoz és a hercegprímás. A pápa szept. 2-ikáról keletkezett enciklikát becsatolt ki a magyar püspöki karhoz, melyben mindenekelőtt megemlékezik Magyarország dicső tetteiről, melyeket apostoli király, Szent István ideje óta végezhvitt. Azután válaszolva azokra a kérdésekre, melyeket a püspökök intéztek Rómába a papság nevében a jelenleg követendő magatartásra nézve utmutatás iránt, a pápa ajánlja a *tartózkodást a vegyes házasságtól*, mint a melyek veszélyesek a katolikus házastársra nézve; ajánlja továbbá, hogy *váltják nyitlan az egyház jogainak védelmére*, különösen azok, kik tekintélyvel vagy befolyással bírnak a tömegre. Szilárdítsák meg a katolikusok szoros egységét *évenként tartandó kongresszusok által*, melyeken a püspökök elnököljenek. *Harcolljanak a vallásellenes könyvek és hírlapok ellen, válaszszerintük jogkövetőket. Egyházmegyéi felügyelőik által ürködjének afölött, hogy a vallást oktassák az elemi iskolákban és hogy ez oktatás gyümölcsei megővassanak a felsőbb iskolákban. Fordítsanak gondot a papság nevelésére*, hogy ez azután példát adhasson az erényben és a tudományban. *Tartsák látót a papságot a világi ügyektől. Virágoztassák fel a világjak társulatait*, melyekben a papság támogatásra lelhet. A pápa így végzi enciklikáját: E szent és igaz ügyekben támaszra találtak apostoli királyotokban, ki uralkodásának kezdete óta kegyvel viseltetett nemzeteket iránt.

A pápa levele hangjának minden mérséklete mellett is erős bírálat tárgyat képezi országszerte, mert abból lehetetlen mást kiolvasni, mint az ország pelügyeibe való avatkozást.

A pápa levelére vonatkozólag a „Pester Lloyd” egy munkatársa előt hozszabban nyilatkozott Vaszary Kólos hercegprímás, kinek nagyérdékű megjegyzései a következők

Nem hiszem, hogy az enciklika a szent atyának arra a felírtra adott válaszanak tekinthető, melyet a magyar püspöki kar február hónapban ő szentesgehez intézett. A szenteszék a maga feleletiben mindig híven ragaszkodik azoknak a

feliratoknak hangjához, a melyekre választ adnak. A mostani enciklika csak általánosságban beszél, és sehogyssem terjeszkedik ki a felírtra említtet egyes aktuális kérdésekre. Inkább amaz enciklika pregnans ismétlésének vehetjük, melyet a pápa 1886. augusztus 22-én Budavárnak a törökötől való visszavételének jubileumán a magyar püspökökhöz intézett.

Az ez idei, szeptember 2-ikán kelt enciklikának egyetlen olyan nevezetesebb pontja sincs, amelyet a pápa már abban az enciklikában meg nem érintett volna, sőt sok tekintetben ő szentesége 1886-ban tovább ment, mint most.

Nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy ő szentesége ezuttal is a hitünk egyházi érdekeinek határain belül maradt, és tartózkodott tőle, hogy hazánk belső politikájába avatkozzék. Ez ránk akik hivatalva vagyunk, hogy Magyarországon a katolikus egyház ügyeit a szenteszék intenciói szerint intézzük, annál öröndesebb, mert hiszen mi szüntelenül ragaszkodunk ahhoz az elvhez és minden alkalommal hirdetik is, hogy Magyarország belpolitikájában minden idegen hatalomtól való függetlenséget tiszteletben tartjuk és megővük. Ezt az álláspontot maga a pápa több ízben helyeselte. Abban a beszédben, melyet a mult évi július hónap 4-én a főrendiházban elmondottam, ezért szórnál-szóra így nyilatkozhattam: „Szükségesnek tartom annak kijelentését, hogy hazám minden más államtól független szabad államnak tartom és elismerem, hogy belső politikai ügyeire, törvényhozására és közigazgatására egyetlen más állam vagy külföldi hatalom sem gyakorolhat befolyást; ezért közvetlen forrásból merített információk és meghatalmazás alapján azt az ismétlen hangzatot állítást, hogy Róma Magyarországon belpolitikai ügyeibe elegendik vagy elegendni akart, tevesnek jelentem ki.” Ezt a kijelentésemet a pápa teljesen jóváhagyta.

Az enciklikának két passzusát értelmezik úgy, hogy belpolitikánkra vonatkoznak. Ez az értelmezés azonban részben teves, részben pedig önkényes. Tevesen közölték azt a passzust, mely ő felségének, dicső uralkodónak személyére vonatkozik. E passzus így szól helyesen: „Ebben a szent és igazságos ügyben nem fogjatok nélkülözni uralkodótoknak és apostoli királyotoknak, a kinek nemzetetek körül való kormányzása kezdete óta szerzett érdemei szerte ismeretesek, jóakaró és készséges hajlandóságát.”

Világosan kitetszik ebből, hogy a pápa az ország katolikusait — mert ezekről szól a kérdéses passzus — nem a király támogatásáról biztosította, hanem azt a reményeséget fejezte ki, hogy a klerus és a katolikus nép nem lesznek a király jóakaró és készséges hajlandósága híján. Ha ezt a passzust úgy magyaráznak, a hogy eddig tették, hogy ugyanis a pápa a ma aktuális egyházipolitikai kérdéseken az uralkodó segítségét és támogatását kerte a katolikus törekvés számára, úgy ez ellenkezőnek minden nemű közjoggal, mert hiszen a király e kérdéseken nem segít, hanem dönt.

De nem tételhezhető föl ő szenteségről, hogy nemcsak a magyar közjogot de a közjogot általában is annyira félreismeri, hogy valamelyik párt, vagy áramlat számára az uralkodó segítségét, támogatását kiutasítsa helyezhetné ő szentesége csak oly jól tudja, mint mi, hogy az uralkodó a pártok fölött áll s hogy elhatározásaiban nem befolyásoltatja magát egyes pártok óhajásaitól vagy hajlamaitól.

A viszonyok böles telismerésével fog az eleje terjesztett kormányjavaslat dolgában dönteni. Ha azonban úgy találók, hogy a javaslat egyházunk dogmaival és

hitelvel ellenkezésben van, később is csak úgy, mint megelőzőleg minden törvényes eszközt fel fogunk használni, hogy minden sértő támadás ellen megvédjük őket. Kettőzött buzgalommal, kettőzött erővel fogunk tehát arra törekedni, hogy az enciklikában jelzett eszközökkel, a melynek a fiatalság oktatása és nevelése, még pedig nemcsak a népiskolákban, hanem a közép- és főiskolákban, továbbá Németország és Franciaország mintájára katolikus gyűlések rendezésével, katolikus laikus egyesületek támogatásával és szaporításával, különösen pedig olyan alkalmas lelkészek kiképzésével, a kik hivatásukat egészen és komolyan felfogják és lelkiismeretesen teljesítik, legalább arról gondoskodjunk, hogy a katolikus egyház tanításai minden körülmények között meg legyenek óva, hogy a nép erkölcsi viszonyainak színvonala emelkedjen, a mi — a mint ezt az 1886-iki enciklika egész helyesen hangsúlyozza — az államnak csak oly érdeke, mint az egyháznak.

Ezeket az eszközöket ajánlja nekünk az enciklika és a jogosultságunk még parányi látszattal sem mondható, hogy ezzel belenyúlás történt volna a belpolitikába. A pápa most csak a vegyes házasságnak meg nem engedhetőségét általában említi. 1886-ban sokkal tovább ment, mert akkor mindazok a rendelkezések ellen nyilatkozott, amelyek a polgári házasság nével jelöltetnek. Ma nem bocsátkozik sem ebbe a kérdésbe, sem a többi aktuális egyházi politikai ügyekbe; csak azokra a veszedelmekre utal, amelyekről egyházunkat félti és arra int bennünket, a katolikus tanítások megóvóit, hogy egyházunk védelmére és megerősítésére irányuló törekvéseinkben ne lankadjunk. Kevésbé a katolikus egyház feje bizonyára nem tehet.

Egy általában elterjedt téves nézetet akarok ezuttal helyreigazítani. Mindig azt mondják, hogy a kuria nyugodtan nézte és csendesen eltűrte, hogy más államokban azokat az intézkedéseket meghonosították, melyeket most Magyarországon akarnak létesíteni.

Ezzel ellentétben IX. Pius pápa már egy Viktor Emanuel királyhoz 1852. szept. 9-ikén intézett levelében arra utalt, hogy a szentszék a polgári házasságnak Franciaországban való törvénybe iktatásával szemben sohasem maradt közönyös, s hogy attól a pillanattól fogva, mikor e törvény tudomására jutott, mindig reklamált ellene. A kuria különben, amint az idézett levélből továbbá látszik, mindig kötelességének tartotta, hogy e bajt megelőzze, és ez a törekvés vezérli most is, a magyar katolikusokkal szemben való magatartásában.

Az enciklikának az a második passzusa, melynek szintén belpolitikai jelentőséget tulajdonítottak, az, mely a képviselőválasztásokra vonatkozik. De a pápa itt is egészen eltekint a tulajdonképeni belső politikától. Csak olyan emberek választását ajánlja, a kik hajlandók a katolikus érdekekért síkra szállni, a nélkül azonban, hogy ezuttal az illetők politikai parttalanására csak legkisebb ügyet is vetne. Itt is tehát egyedül az egyházi szempont az, a melyre a pápa tekintettel van, és így azt hiszem, hogy ezentul is ahhoz a meggyőződéshez hű maradhatok, hogy ő szentsége mindig tartózkodni fog a belső ügyeinkbe való avatkozástól, és hogy respektálni fogja az állami törvények vonta határokat.

Hirek.

— Az orvosok és természetvizsgálók XXVII. Pécsért tartandó vándor-gyűlésének helyi bizottsága f. hó 17-ikén d. e. 11 órakor a nemzeti Casinó nyári helyiségében ülést tart, melyre az összes bizottsági tag urakat

és az ügyiránt érdeklődőket ezennel tisztelettel meghívjuk. A gyűlésen jelen lesznek Prochnov dr. és Lakits dr. urak is, az állandó választmány titkárai Budapestről. Targy: Tájékoztatas a jövő évi pécsi vándor gyűlésről általában és a helyi bizottság teendőiről különösen Kardos Kálmán elnök, Agh Timót dr. titkár

Még egy uralkodó Baranyában. A dardai uradalom új tulajdonosa. S e h a u m b u r g - L i p p e György uralkodó herceg lejtött birtokára vadászni. Ugyan a herceg családja gyászja miatt inkognito utazik, mégis kedden elfogadja K a r d o s Kálmán főispánunk tiszteletését.

— Egy jó hír. Mint értesülünk, legfelsőbb utasítás értelmében a koronás látogatók baranyai vadászatainak a hajókön c s a k i s m a g y a r szolgálati személyzet lesz, s a zászló díszítéseknél is kizárólag a magyar lobogót használják.

— Az új nagyrépost. A legtöbb fővárosi újság, s nyomukban egy pécsi lap is nagy garral hirdette a közelmult napokban, hogy az új pécsi nagyrépost kinevezése legközelebb megtörténik, s az valószínűleg Dr. Feszty Károly c. püspök lesz. Kár volt olyan nagy hangon újságot írni, a mit ugyanis mindnyájan tudunk: nagyrépost természetesen dr. Feszty lesz, mint a ki a kaptalanok ez idő szerint a legidősebb tagja. Azt mondanak meg inkább, ki lesz az új kanonok; erre mi is kíváncsiak vagyunk.

— Megyei kórház Mohácson. A belügyminister hozzájárult a közgyűlés azon határozatához, hogy Mohácson kórházat állítson a megye. Az alispán és dr. Mendl Lajos főorvos, mint a »Mohács és Vidéke« írja, a mult heten kiszemelték az alkalmas helyet, mely a mostani laktanyater. A mohácsi megyei kórházat a pesti Erzsébet kórház mintájára tervezi az alispán. Mohács város átadja eddigi kórházi alapját és ellenszolgáltatul a kórházba 2/3 apotasi díjakért fölvetetnek a mohácsi betegek.

Búcsújárások betiltása. Baranyavármegye alispánja a Bács-Bodrogh vármegye területéről Baranyavármegye és viszont az utóbbi vármegye területéről Bács-Bodrogh vármegye területére való búcsújárásokat az utóbbi vármegye több községében uralkodó kolerajárvány miatt betiltotta.

— Szemle út S a v e l Kálmán törvényszéki elnök és kuriai bíró sorra vizsgálja a járásbíróságokat; a mult heten Szent-Lőrincen volt, jelenleg pedig Mohácson időzik.

— Fegyelmi ügy. Említettük, hogy P r a g e r mohácsi kir. járásbíróági írnok ellen hivatali szabálytalanságok miatt fegyelmi tárgyalás tartatott. A vádlott ellen csak jelentéktelen mulasztásokat konstatálhattak, miért is csupán dorgalásra ítéltetett, mely ítéletet úgy az ügyész, mint a vádlott megfélebbezték.

— Knuth Károly jeles budapesti vállalkozó, ki a pécsi vízvezetékre is pályázott, a Nagyváradon létesítendő vízvezetékre kiírt pályázaton szerencsésebb volt, mint Pécsen, mert terve és költségvetése a műszaki felülvizsgálaton legkitűnőbbnek és legelőnyösebbnek ítéltetett, úgy, hogy a szerződés vele fog megkötetni.

— Csendes éjlekek Vasárnap éjjel néhány meztelábos suhanc ordította teie a város utcait, megtamadott férfiakat, fiatal leányokat, sőt beelőtött a rendőrökbe is; egyik rendőrkaplár könnyű sérülést is szenvedett. Vasváry főkapitány összefogdosztatta, kihallgatta őket s átadta a kir. ügyésznek. — Csütörtökön virradóra az Anna utca lakóit verte fel egy duhaj csapat; de rendőr nem mutatkozott.

— Halálozás Stajevits Sándor megyei bizottsági tag, a mohácsi általános akarcépenztár igazgatóság tagja, Stajevits

János mohácsi orsz. képviselő testvére meghalt f. hó 12-én, 52-ik évében. — Özvegy Kengyel Antalné született Reich Kataián, Kengyel Mór pécsi ügyvéd esed-nyja meghalt szeptember 13-án Mohácson, 88-ik évében.

— Művirág tanfolyam. Öv. F á y Sándorné urnó, kinek szép munkái a Szirmay-féle művirágkiállításnak kiváló díszét képezték, többek óhajtatására művirág-készítési tanfolyamot nyit lakásán Petrezyselem utca 43-ik szám alatt. Tanítványokat már a mai naptól kezdve elfogad akár a délelőtti, akár a delutáni órákban. Hat művirág megtanulása a hozzávalókkal együtt 3 frtba kerül. Fáyne az érdekelteket a tanfolyam megkezdésétől külön korleveleiben fogja értesíteni és mi kedves kötelességet vélnék teljesíteni, ha előre is felhívjuk a hölgyközönség figyelmét a megnyitandó tanfolyamra.

— Egy elveszett karperec. A városi közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén érdekes kis felelőztetés ügyet tárgyaltak. Két előkelő tagja a megyei fiatalságnak nagy buzgalommal keresett a Kardos-uton egy elvesztett karperecet. A keresés hevében észre sem vették, hogy letértek az utról, gazdálván az új útletésben. Egy erdővéd megállította őket és a tenyálist felvéve az urak el is marasztaltattak ketket forint pénzbírság és 2 frt 50 kr. kár megfizetésében. Kihagási vetkességről léven szó, minthogy célzatosság fenn nem forog, appellációra került a dolog, mire a közigazgatási bizottság a kár megallapítása végett újabb helyszíni szemlét rendelt el.

— Megyei algymnasium? A megyei állandó választmány e heti ülésében szóba került egy algymnasium létesítése Mohácson és az állandó választmány kimondotta, hogy ez algymnasiumot a megye községei minden tekintetben és teljes erejéből támogatni fogja. Ugyanezen algymnasium eszméje fölvetette — mellesleg — a városi közgyűlés csütörtöki ülésén, egyhangulag elhatározván, hogy mozgalom indítassék meg az irányban, hogy a megye az annyira szükséges algymnasiumot ne Mohácson, hanem Pécsen, a várossal karöltve létesítse. A megindítandó mozgalmat természetesen helyeseljük, egyuttal csodálkozásunknak kell kifejezést adnunk, hogy ez irányban még eddig semmi sem történt. A megye bizonyára azt hiszi, hogy Pécs városa nem is akar talán gymnasiumot, más különben nem tudjuk megmagyarázni azt a monstrum-eszmét, hogy a megye Mohácson állítson egy középiskolát. Tegyen meg a város minden lépést, nehogy azt mondhassák, hogy mi kényszerítettük a megyét arra, hogy a gymnasiumot Mohácson létesítse . . .

— Öngyilkosság. Nem csak az előkelő osztályúak divatos betegsége az öngyilkosság, hanem még a romlatlan, egyszerű földmives és munkás nép is hódol annak. És hozzá a rugó itt is a — szerelem. Z i e g l e r János 41 éves, három kiskorú gyermek apja, nevével egyenlenségben élve, már négy hónap óta külön váltak; a válóper is folyamatban volt. Csütörtökön délelőtt megint a szentszék előtt voltak, a férj kérte, hirta nejét, hogy térjen vissza hozzá és gyermekeihez. De a nő nem hajolt a szép szóra, mire Ziegler busan tavozott haza, ott gyermekeivel megebédelt, ebéd után érzekenyen elbueszott fölük, azt mondta nekik, hogy ő most nagy utazásra megy, nem látja többé soha; a mire valamennyien összeölekezve sirtak. Majd valamely ügy alatt elküldvén gyermekeit, forgópisztolyal halántékön lötte magát, s azonnal meghalt. Ziegler legutóbb bányamunkás volt.

— A mi cigányaink. Jó idő óta méltán panaszkodik közönségünk azon gyakori változásokon, melyek az itteni

cigány zenekarokat majdnem hétről-hétre érik; majd a primások változnak — ki megy, ki elpárolog, ki atpártol — majd meg a bandák emberei tolnak és járnak hol ide, hol oda, ugy hogy rendszeres, jól szervezett bandáról már alig lehet szó, annál kevésbé tanulásról és a régi jó híru összhangzatos játszásról. Igaz, hogy a folytonos zürzavarba a mi viszonyaink és a „zenekedvelő” közönség szűkmarkúsága is belejár, de mégis ha cigányaink nem fészkelődnek és agyarkodának annyit és igyekeznek megférni a bürökben, bizonyára jobb dolguk is lenne, mert hát a közönség jó és friss zenét akar és nem barátja a folytonos primás kergetésnek.

— **Vasuti szállítás.** A nyugati magyar és osztrák vasuti kötelekben f. é. okt. 1-től s a mennyben díjfelelmes forog fenn, f. é. nov. 1-től új díjszabás lép életbe a dunántúli levő és a bécsi vasuti állomások közt. Ezen díjszabás nevezetesebb rendelkezései: A budapest-kelenföld-bükösi, rétszilas-szegárdi, a szent-lőrinc-eszék első városi s a battaszék-dombóvári vonal állomásai közt reexpeditio van megengedve; Pécsről Bécsig (osztrák államvasut és déli vasuti állomásig) a fuvardíj 100 klg-ként közönséges gyorsaru után 1049 fillér, mérsékelt gyorsaru után 572 fillér, első oszt. teheráru után 772 fillér. Kivételes díjszabás van megállapítva a borra és mustra (Pécs-Bécs 50 m. mátszáig 276 fillér, 100 mm. feladásánál 224 fillér 100 klg-kint) fanéműekre teherárúként való szállításnál, vas, acél, valamint vas- és acélárúkra, göngyöletekre, rongvokra és butorszállítóeszközökre. Az új díjszabási füzet 200 filléret a kötelekben részes vasutak minden állomásánál kaphatók s a pécsi kereskedelmi és iparkamaránál naponként d. e. 10—12 óráig betekinthező.

— **Az ezredéves orsz. kiállításnak** a vidéken fötényezői a kereskedelmi és iparkamarák titkárai lévén, a kereskedelmi minster arról értesítette a hazai kamarák titkárait, hogy egyrészt a központban tervezett intézkedésekre nézve az egyes vidékek specialis érdekei szempontjából véleményüket nyilváníthassák s hogy másrészt a központi intéző közegek az országterület megindítandó, illetve megindított előmunkálatok stádiumáról tájékozva legyenek, a kamarai titkárokkal a minster elnöke alatt havonként egy, esetleg több értekezlet tartatik. Az első értekezlet e hó 24-én lesz a melyen a titkárok a kiállítási előmunkálatok állásáról, valamint a netán felmerült óhajtasok-ról szóbeli előterjesztést tesznek.

— **Helyiérdekű vasut Pécssett.** Pécsnek Slavonával egy helyiérdekű vasutal leendő direct összeköttetése érdekében az ügyvel már régebben foglalkozó Dr. Záray K. keresk. és iparkamarai titkár egy terjedelmes emlékiratot és jövedelmezőségi számítást dolgozott ki, melyet a helyiérdekű vasutak építkezésével foglalkozó s Magyarországon már több ilyen vasutat épített, Münchenben székelő „Localbahnbau-Actien-Gesellschaft”-nak nyújtott be. Dr. Záray ez ügyben legközelebb személyesen is fog értekezni az említett társaság igazgatójával Krüsner Victorral.

— **A város egészsége.** Előttünk fekszik a tisztai főorvos augusztus havi jelentése a város egészségi viszonyairól. A mult havinál kedvezőtlenebbek voltak az állapotok; a rossz időjárás miatt különösen a gyermekeknel a heveny bél hurut lépett fel nagyobb számban, a felnőttek között a tüdő hevenyhurut. Difteritisz csak szórva nyosan mutatkozott. Az állategészségügy kedvező. A kórházakban összesen 501 beteget ápoltak, a mely szám a júliusban kimutatott 479-el szemben 22 szaporulatot tüntet fel. A városi közkórháznak 405 beteget volt, az irtalmas rend kórházban (miért írják ezt jelentésekben, mindenütt

következtesen kórodának? Ha a többieknek kórház a hivatalos neve, miért hívják ezt még mindig hontottotta nyelven kórodának?) 75 beteget ápoltak, a pécsbányatelepihen 21-et.

— **Népesedési mozgalom.** Augusztus hóban városunkban élve született 88 gyermek, meghalt 97 egyén; levonva ebből a kórházakban elhalt 23 idegent, a születési szaporulat 14. Az újszülöttek közt 50 fiu van, 38 leány; 78 törvényes, 10 törvénytelen. Az elhaltak közül 55 a férfi, 42 a nő; köztük legmagasabb kort egy 88 éves özvegy bányászó ért el.

— **Szép családi ünnepély** folyt le f. hó 9-én Ziegler Győző városi levéltárnok otthonában. Ekkor volt ugyanis 25-ik évfordulója azon boldog frigynek, melyre Ziegler Győző nejevel lépett. A megható ünnepélyt még bensőbbé tette azon körülmény, hogy ez ezüst lakodalmon ülték eljegyzését Ziegler Győző leányának; Emiliának Horváth Ernő tolna-váraljai körjegyzővel. Fogadják a mi szerencse kívánatainkat is.

Magyarország városai. Minden modern nemzeti politika arra törekszik, hogy az ország kulturájának, iparjának, kereskedelmének ne csak egy központja legyen, hanem a főváros mellett az ország nagyobb városai teremtsenek centrumot, a melyben élet pezseggjen, a mely irányt szabjon egész környékének. Magyarországi városai, diéeseretes buzgalommal versenyeznek, hogy társadalmi vagy politikai uton egy arányban fejlődjenek a fővárossal, hogy a megyék fővárosai a szó legigazabb értelmében fővárosok legyenek, a melyek magukba gyűjtik az erőt, a képességet a talentumot, a megye erkölcsi és anyagi tökéjét. Különösen fontos ez a jelenség most, a mikor a magyar nemzet a honfoglalás ezredik évfordulóját, a milleniumot készül megünnepelni. A városok mutatják majd az ország igazi képét, fejlődésük lesz a mi energiánk fényes bizonyítéka. De vajjon ki ellenőrizheti a városok polgárainak lázas, de zajtalan munkáját, hogyan ismerheti meg Budapest, az ország szíve a keletkező apró fővárosok képét, mi ismerteti meg a városokat egymással, hogy jötekyon eleven áramlat lüktessen mindenütt, ahol munkás kezek dolgoznak a jövő demokratikus Magyarország megteremtésére? A Pesti Napló vállalkozott arra a nehéz, de szép feladatra, hogy az ország városait a magyar közönségnek bemutassa. Időközönként egy-egy magyar város kimerítő monografiáját közli, nem annyira a város történetét írva le, mint inkább jelenlegi képét, eleven szemleltető formában, hogy a monografia egyszerű mind kellemes olvasmány is legyen. Bemutatja a városok kulturális intézményeit, egyesületeit, hatóságait, iparát, kereskedelmét, irodalmát, embereit és társadalmát, egy szóval értéket és szerepét az ország életében. De kiterjednek a Pesti Napló monografiái azokra a kívánalmakra is, amelyeket egy-egy város polgársága érez s felhívja a városok érdekeinek megvédésére, jogos követelményeik kielégítésére, pártfogásukra és támogatásukra a kormány figyelmét. A közönség nagy szimpátiával kíséri a Pesti Napló vállalatát s figyelmével, érdeklődésével munkájában elő is segíti. Talán még soha egy magyar újságot se támogatott a közönség olyan feltűnő módon, mint a Pesti Naplót, amióta formát cserélve, tartalmaival és szellemével a magyar sajtót dominálja. Ezt az érdeklődést és támogatást megérdemelné, ezután is főcélja a Pesti Napló-nak. Felhívjuk olvasóinkat lapunk mai számában közzétett hirdetésére.

Felölös szerkesztő és kiadó tulajdonos:
FEILER MIHÁLY.

Nyom. Feiler Mihálynál (lyceumi nyomda) Pécssett

Circus Henry

mőlovardája Pécssett, a Buza-téren.

Ma szombaton, f. évi szeptember 16-án

nagy megnyitó

DISZ-ELŐADÁS

a magasabb lovarművészet, ló és elefant-idomítás, ballett, tornaszat, testgyakorlat és nagy némajatek köréből.

A dús műsorból különösen kiemelendők:

Miss Elise, jeles angol műlovarnő.
Hippologiai tableaux 6 magyar fajú sarga lóval, idomítottá és elővezeti az igazgató.

Kettős voltige Mlle Bonet és Miss Lili által nyeregtelen lovon.

Verseny voltige a két legkisebb lovar, a 6 éves Henriette és 5 éves Alfréd által.

Henry igazgató első rendű angol jockey-lovar.

Bohóc Gusztó (Mr. Alfred Barka) mint nyújtó-tornász.

Ördögtánc, lejtő a 12 tagú tánc-kar.

Ali Bey eredeti arab telivér szürke mén a magas iskolában lovagolja **Henry Hermin** igazgatóné, első magyar iskolalovarnő.

Jumbo a csoda-elefánt, elővezeti az igazgató.

Mantovani fiverek a jelenkor legjobb acrobatái.

Nagy gyakorlatok 8 lovon 8 férfi által. Ezenkívül fellépnek Sándor, Onorato, Ferdinand, Gusztó, Guidó, Belocén és Knapp bohócok és Mr. Barker mint **„Auguszt”**.

Helyárak: számozott hely 1 frt. I. hely 70 kr. II. hely 50 kr, karzat 25 kr. — Tanulók, gyermekek és katonák ormestertől lefele I. hely 40 kr, II. hely 30 kr, karzat 15 kr.

Jegyek a lovardapénztárnál előre válthatók délelőtt 11—1-ig és egy órával az előadások megkezdése előtt.

Pénztárnyitás 7 órakor, a hangverseny kezdete fél 8, az előadás kezdete pont 8 órakor.

Az előadások naponta este 8 órakor, ünnep és vasárnap délután 4 és este 8 órakor tartanak.

Mint hogy társulatommal eddig mindenütt a legnagyobb sikert arattam, bátor vagyok reményelni, hogy itt is a n. e. közönség megelégedését kiérdemlem.

Számos látogatásért esd mély alázattal

Henry

igazgató és tulajdonos.

Holnap vasárnap szeptember 17-én 2 nagy előadás: d. u. 4 és este 8 órakor.

Hirdetéseket

előnyös áron elfogad

a

P É C S

kiadóhivatala

Lyceum-utcza 4. sz.

Arverési hirdmény.

A pécsi kir. tvszék mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szakváry Emil ügyvéd felperes végrehajthatónak

Emesz Gáspár és neje Weiss Erzsébet

végrehajtást szenvedő elleni 200 frt — kr. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. trszék területén levő Monyoródi községben fekvő, a monyoródi 74. sz. tkjvben felvett 32. hsz. 19 számú házból alpereseket illetett felére 217 frt o. é., a monyoródi 230. sz. tkjben felvett 219. hsz. fekvőségre 112 frt, ugyanazon tkjben felvett 220. hsz. fekvőségre 112 frt, a monyoródi 231. sz. tkjvben felvett 1124. hsz. fekvőségre 24 frt, ugyanezen tkjvben felvett 1126. hsz. fekvőségre 10 frt, a monyoródi 242. sz. tkjben felvett 1101. hsz. fekvőségre 613 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi **október hó 5. napján** d. e. 10 órakor Monyoródi, községbíró hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 21 frt 70 kr. 11 frt 20 kr. 2 frt 40 kr. 1 frt. 61 frt 30 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. teikk 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécsett a kir. tszék mint tkvi hatóság 1893. évi június hó 20. napján.

Lukrits István kir. tszéki bíró.

Biztos jövedelem

ajánlkozik tisztességes egyéneknek **sorsjegyeknek** részletfizetésre való elárúsítása által egy **budapesti első-rangu bankintézet** számlájára. — Ajánl tok az ügynkség átvétele véggett **J. D 12** címen **Danneberg J. hirdetési irodájába**, Budapest, V., Deák Ferenc-utca 14-ik szám czímzendeck.

UNICUM

gyomorerosító likör.

Leghatásosabb

U N I C U M

Kapható **Zwack J. és Társainál**

Budapesten

és **Kovács Gézánál** Pécsett.

Baranyavármegy minden városában és valamennyi nagyobb fűszerkereskedésben.

Kwizda-féle Restitutionsfluid

mosóvíz lovaknak

Egy palackkal 1 frt 40 br. o. é.

30 év óta **udv. istállókban**, valamint **katonai és polgári nagyobb istállókban** is. használatban; **nagyobb erőeszítések előtt és után erősítészül**; továbbá **ficamodások, rándulások, az inak merevsége** s más ily alkalmaknál; képesíti a lovat **kiváló teljesítményekre idomításnál.**

M. gaszarabó és drógis-taná

Fő letét: **Kwizda Ferenc János** osztrák és és kir. és román kir. udvari szállító kerületi gyógyszerárban **Korneuburgban, Bécs mellett.**

Tessek a fennebbi vedjegyre ügyelni s vételnél határozottan kifejezni **Kwizda-féle Restitutionsfluid.**

Legjobb óvszer a kolera és egyéb fertőző betegségek ellen!

A. am. m. kir. helyigymintatva N176/3; a 4. és 6. körzetekévé ajánlja.

TÖKELETES FERTŐTELENÍTÉS.
Teljesen szagtalan! Önműködő tözgszóró klotzetek! Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszékek mindenféle tetsetős alakban. Árnyékszék, berendezések, kórházak, laktanyák, iskolák, szállodák, iparvállalatok, stb. részére

Fertőtlenítő szagtalanító lőzgepor! Tözgepor! Minden nemű tözgegyártmány nagy rakttára. Különösen szék-emberi s városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási s elfuvarozási vállalatok szervezése Műtrágya-gyártás. Képes árjegyzékekkel, részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgal az igazgatóság.

MAGYAR TÖZGÉ- ÉS MÉRLEK-ÉRTÉKELŐ IRODA
Központi Iroda: **BUDAPEST, ZRIINYAI UTCA 3.**

Járványos időben

közönséges édes **ivóvíz helyett** a természetes

krondorfi savanyvizet

ajánlják az orvosok — Kaphatók mindenütt. — Magyarországi főraktár:

Budapest, Arany János utca 9. sz.

11606. sz./tkvi. 1893.

4537

Arverési hirdmény.

A pécsi kir. törvénysek mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szakváry Emil ügyvéd végrehajthatónak

Wingerfeld Péter és neje szül. Her-genróder Erzsébet

végrehajtást szenvedő elleni 350 frt — kr. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. tvszk. területén levő Monyoródi községben fekvő a Monyoródi 8. sz. tkjvben felvett 1. 61 hsz. 4. számú ház 65, 167, 1449. hsz. fekvőségre és illetőségre mint kishazas 634 frt úgy a 1493 hsz. fekvőségre 20 frt valamint a 1590 hsz. fekvőségre 897 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi **október hó 4. napján** d. e. 10 órakor Monyoródon a községi bíró hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 63 forint 40 kr. 2 forint — 82 forint 70 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvénysek mint tkvi hatóság 1893. évi június hó 20. napján.

Lukrits István kir. tszéki bíró.

GUTJAHR és MÜLLER
malomépítész, gépgyár és vasöntőde Budapestben.
Gyár: **V. külső váci út 70. sz.**
Trieur és lyukasztó osztály.

Ajánljuk az általunk gyártott és több mint **20.000 példányban elterjedt**

Trieurek: a konkoly és búkkönynek a buza árpa vagy rozs közül kiváló szűrésére.
Trieurek: a zabnak a buza közül kiválasztására.
Buza és árpa-osztályozó gép: a mely a magvátat nagyságuk szerint osztályozza, nagy váltásztékban készlet olesó árák n.
Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.
Ismét eladók megfelelő kedvezménybe. részestűnek. Gyártunk továbbá gőzgépeket, vizikerekeket, teljes malomberendezéseket mű- és sima tésű malmok részére; továbbá szerszámgepeket a vas és ércok megdolgozására. 45-7

Keil Alajos-féle
Padlózat-fénymáz
(Glaser)
legkitűnőbb mázólo szer puha padló számára, 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr. 1 kis palack ára 68 kr

Viaszk-kenőcs
legjobb és legegyszerűbb beeresztő szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr. mind'kor kapható:

Eizer Jánosnál Pécs

Bécs, 1874. Érdem-érem.	Bpest, 1885. Nagydiszokl.	Zágráb, 1891. Diszoklevél.	Eszék, 1889. Diszoklevél.	N-Palánkán, 1887. Ar-ér.
----------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------	-----------------------------

CSIK JÓZSEF
cs. és kir. kizárólag szabadalm.

I. szerémi portl.-cement és vízhatlan mészgyár
Beocsinban.

Központi iroda és raktár: Bpsten, V., Rudolf-rakpart 8.
ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, föld-
birtokosok, községi és egyházi előjárások, valamint a nagy-
demű építő közön éb be ses figyelmébe saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan meszt,
melyek mindenkor egyenlő jó minőségben szállítatnak — Árjegy-
zékék s mag. arázatok kívánatra készséggel megküldetnek.

Raktár PERLESZ LAJOS urnál Mohács.

Páris, 1867. Bronz-érem.	Kecskemét 1872 ezüst-érem	Ujvidék 75.18. Arany-érem.	Szeged, 1878. Érdem-érem.
-----------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Van szerencsém a t. cz. közönségnek tudomására
hozni, hogy gyáramban különféle gyártmányu

kerékpár-raktárt

létesíttem, a mely tisztelt vevőim által bármikor meg-
tekinthető.

Valamint minden e szakmába vágó javításokat gyor-
san, pontosan s legutányosabb áron eszközök.

A t. c. közönség szives pártfogását kérve, vagyok
teljes tisztelettel

KENDI FERENCZ
Nepomuk-utca 33.

4522

Szálloda megnyitás.

Van szerencsém a mélyen tisztelt utazó közönséggel,
valamint jóakaróim és barátaimmal tudatni, hogy az újonan
épült és az újkor igényeinek megfelelő minden kényelemmel
berendezett

Petanovits „Metropole szállodát“ Budapest, Kerepesi-ut 58.
szombat, szeptember 2-án

megnyitottam. — A szálloda, mely Budapest legélénkebb utca-
ján, a keleti pályaudvar, színházak és a körut közvetlen köze-
lében fekszik, a legmodernebb igényeket is kielégíti, t. i. *összes
helyiségei villamosan világítottak*, továbbá a szállodában felvonó-
gép, fürdők és telen központi gőzfűtés van bevezetve.

A szálloda a fő- és székvaros egyik látványosságát képezi.
A szálloda kitünő étteremmel, teli kerttel, magyar és francia
konyhával és fényes kávéházzal rendelkezik. — Számos látó-
gatásért esedezve r aradtam kiváló tisztelettel

Berkowitz J.

Frühauf J.

igazgató, ezelőtt a Sacher C. szállodában.

szállodás.

Szoba-árak mérsékelték, világítás és kiszolgálás nem számítatik. 4530

Előfizetési felhívás a PESTI NAPLÓ

naponként kétszer megjelenő politikai napilapra.

A Pesti Napló Magyarországon a legelőszőbb, legértelmesebb és legszebben kiállított napilap, megjelenik minden
reggel legalább 16—24 oldal és délután 4—8 oldalnyi terjedelemben, főlvágva és lapjai egymásba ragasztva.

A Pesti Napló főszerkesztője és kiadó tulajdonosa:

ifj. Ábrányi Kornél.

Felelős szerkesztője:
Barna Izidor.

A **Pesti Napló** szerkesztősége maga köré gyűjtötte az
ország legjelesebb újságíróit.

A **Pesti Napló** bel- és külföldi tudósításai, hírei és
táviratai frissék, eredetiek és a legmegbízhatóbb forrásokból
erednek. Ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági rovatát kitünő
szakírók szerkesztik. Bel- és külföldi tőzsde rovatát mindig
legpontosabbak és legmegbízhatóbbak.

A **Pesti Napló** nagy gondot fordít szépirodalmi rovatára,
hol mindig a legkiválóbb írók neveivel találkozunk az olvasó.
Regényei és tárcái élénkek és érdeke, olvasmányt
nyújtanak.

A **Pesti Napló** minden vasárnap **A gyermekszobá-
nak** című rovatában **Móka bácsi** kedvelt meseit közli a
gyermeknek részére.

A Pesti Napló legközelebb egy rendkívül érdekes regény közlését kezdi meg. A Pesti Napló minden hónap-
ban 2 városnak a monografiáját közli, mely örökös irodalmi becsesél bír és az előfizetők, a kik ezeket összegyűjtik,
azok Magyarországi városainak hű történetét bírják.

Előfizetési feltételek:

A Pesti Napló reggeli kiadásának, mely az előző napon beérkezett összes híreket magában foglalja, tehát a
teljes Pesti Naplónak előfizetési ára Budapestén és a vidéken korán és pontosan házhoz juttatva,

	az esti lap küldése nélkül:		esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve a vidékre:				
Egész évre	14 frt — kr.	Negyedévre	3 frt 50 kr.	Egész évre	18 frt — kr.	Negyedévre	4 frt 50 kr.
Félévre	7 frt — kr.	Egy hónapra	1 frt 20 kr.	Félévre	9 frt — kr.	Egy hónapra	1 frt 60 kr.

Naponként kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön házhoz vagy postán küldve:

	Budapestén:		Vidéken:				
Egész évre	18 frt — kr.	Negyedévre	4 frt 50 kr.	Egész évre	20 frt — kr.	Negyedévre	5 frt — kr.
Félévre	9 frt — kr.	Egy hónapra	1 frt 60 kr.	Félévre	10 frt — kr.	Egy hónapra	1 frt 70 kr.

13 A Pesti Napló esti lapjára külön is elfogad előfizetéseket, úgy hogy ha valaki más újságot járát és a megszokott új-
ságtól megválni nem akar, az előfizethet a Pesti Napló esti lapjára 2 frt 30 krral.

A Pesti Napló kiadóhivatala Bpest, Ferenciek tere, Bazárépület.

Uj könyv- és papirkereskedés!

Felhívom a t. közönség b. figyelmét azon körülményre, hogy **PÉCSETT, Király-utca, Hattyu-épületben (Schönwald Imre ékszerüzlete mellett) egy jól berendezett**

könyv- és papirkereskedést

nyitottam.

Jól felszerelt raktár, jó minőségű áruk, mérsékelt árak, gyors, pontos és előzékeny kiszolgálás által t. vevőim megelégedését reményelem kiérdemelni.

Könyv- és könyomdai munkák felvétele a legjutányosabb árak mellett.

Mindennemű tankönyveket
és tanszereket

 a legjobban és legolcsóbban lehet beszerezni.

Régi tankönyvek vétele és eladása.

Magamat a t. vásárló közönség b. figyelmébe ajánlva vagyok teljes tisztelettel

WOLF MIKSA

könyv- és papirkereskedő.

Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek.